

*О.В. Придатко, к.т.н., І.В. Паснак, к.т.н., В.Ю. Чоп
(Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)*

ПРОБЛЕМА ДОЗУВАННЯ ПІНОУТВОРЮВАЧІВ РІЗНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ СТАЦІОНАРНИМИ ПІНОЗМІШУВАЧАМИ

Надзвичайна техногенна навантага промислових підприємств країни призводить до все частішого виникнення великомасштабних надзвичайних ситуацій, які, як правило, супроводжуються пожежами. Найбільш вагомим прикладом техногенної аварії подібного характеру є пожежна на нафтобазі «БРСМ» ТОВ «Побутрембудматеріали» в с. Крячки Васильківського району Київської області у червні 2015 року. У наслідок катастрофи загинуло 6 людей, із них 4 рятувальники, поранено 18 осіб, втрачено майже 3 тисячі тон нафтопродуктів, знищено декілька одиниць техніки тощо.

Здебільшого для успішного ліквідування пожеж на промислових об'єктах застосовують повітряно-механічну піну, яка і була основним засобом пожежогасіння на нафтобазі «БРСМ». Проте, в процесі застосування подібного роду вогнегасних речовин виникає низка проблем. Спробуємо пояснити далі сутність цих проблем та причини їх виникнення. Виробниками піноутворюючих речовин є, як правило, комерційні організації, які в силу своїх економічних переконань зацікавлені у розробленні сучасних високоефективних вогнегасних речовин та удосконаленні існуючих. Враховуючи комерційний інтерес, процес удосконалення вогнегасних властивостей піноутворювачів та утвореної з них повітряно-механічної піни зазнає постійного прогресу. Власне систематичне покращення показників якості піноутворюючих речовин і стимулює до виникнення більшості проблем пов'язаних з тим, що піноутворююча та пінозмішуюча (дозуюча) апаратура прогресує не достатньо інтенсивно. Так, до прикладу, аналізом наявної в підрозділах ДСНС України техніки для гасіння пожеж встановлено, що близько 90% помпового устаткування протипожежних автомобілів призначено для утворення робочих розчинів лише 6% концентрації.

Розглянемо проблему сумісного застосування "застарілого" обладнання та сучасних піноутворюючих речовин з іншої сторони. Зважаючи на дані [1] виділяють 70 різновидів піноутворюючих речовин (27 загального призначення та 43 спеціального призначення), лише 44 з яких призначені для дозування розчинів у 6% концентрації. Зважаючи на зазначене можна стверджувати, що оптимізація роботи наявної в підрозділах ДСНС України пінної

апаратури та сучасних взірців піноутворюючих речовин є актуальною науково-прикладною задачею, яка потребує негайного вирішення.

Слід зазначити, що вагомий внесок у теорію і практику розроблення сучасних апаратів пінного гасіння внесли багато науковців країни. Як показує аналіз досліджуваної галузі, більшість наукових праць вирішують завдання пов'язані з покращенням вогнегасної ефективності піноутворювачів та повітряно-механічної піни [2]. Низка наукових праць присвячена вирішенню різноманітних проблем генерування піни та удосконалення відповідної апаратури, зокрема роботи [3, 4]. Перелік наукових досягнень задекларованого напрямку є достатньо змістовним. Огляд робіт цього спрямування можна продовжувати довго, проте проблематика дозування робочих розчинів різної концентрації одним приладом в жодній науковій праці не висвітлено. Зважаючи на зазначене нами обумовлено невирішену проблему, яка полягає в утворенні робочих розчинів піноутворювачів різних концентрацій «класичними» стаціонарними пінозмішувачами типу ПЗ-5. Відповідно до цього сформульовано основну *мету роботи*, яка полягає в оптимізації параметрів стаціонарного пінозмішувача типу ПЗ-5 для можливості роботи з піноутворювачами різних концентрацій.

Для досягнення мети роботи потрібно вирішити такі *завдання*:

- за результатами аналізу існуючих приладів дозування, а також за результатами аналізу різновидів піноутворюючих речовин та показників їх концентрації у розчині визначити рівень невідповідності наявної в підрозділах ДСНС України дозуючої апаратури фактичним тенденціям розвитку піноутворюючих речовин;
- провести теоретичне дослідження із визначення витрати піноутворювача через калібровані отвори стаціонарного пінозмішувача ПЗ-5 та з допомогою апроксимаційного інструментарію обґрунтувати залежність витрати піноутворювача (концентрації розчину) від площі поперечного перерізу отвору;
- розробити експериментальний стенд та провести контрольні дослідження витрати піноутворювача через калібровані отвори стаціонарних пінозмішувачів з метою встановлення ступеня достовірності результатів теоретичних досліджень;
- на підставі одержаних науково-обґрунтованих результатів розробити комплекс пропозицій щодо удосконалення конструкції стаціонарного пінозмішувача ПЗ-5 з метою забезпечення можливості утворення робочих розчинів піноутворювачів різних концентрацій.

В результаті розв'язання окреслених завдань буде удосконалено методику дослідження регресійного співвідношення між основними конструктивними параметрами пінозмішувачів та складом сумішей робочих розчинів піноутворювачів різних концентрацій, а також методику перевірки достовірності теоретичних результатів з допомогою експериментального устаткування. Практичний результат роботи полягатиме в обґрунтуванні конструктивних

рішень щодо удосконалення пінозмішувача типу ПЗ-5 для розширення його функціональних можливостей.

Висновки. Отже, за результатами аналізу існуючих приладів дозування піноутворювачів, а також різновидів піноутворюючих речовин визначено проблему пов'язану з дозуванням піноутворювачів різних концентрацій найбільш розповсюдженими стаціонарними пінозмішувачами типу ПЗ-5, що стало підставою для формулювання основних завдань подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інструкція про порядок застосування і випробування піноутворювачів для пожежогасіння : наказ МНС України № 851 від 24.11.2008 р.

2. Боровиков В. О. Ефективність фторсинтетичного “спиртостійкого” піноутворювача під час гасіння полярних горючих рідин піною середньої кратності / В. О. Боровиков, В. О. Чеповський, О. А. Ромащенко // Пожежна безпека : зб. наук. пр. – Львів : ЛДУ БЖД, 2009. – №15. – С. 37–45.

3. Ковалишин В. В. Дослідження залежності кратності повітряно-механічної піни від розміру вічка сітки піногенератора / В. В. Ковалишин, О. В. Грушовінчук, В. І. Луц // Пожежна безпека : зб. наук. пр. – Львів : ЛДУ БЖД, 2010. – №16. – С. 54-59.

4. Руденко Д. В. Переносний пінозмішувач ПЗ-5. Пат. на корисну модель 76165 Україна, МПК (2012.01), А62С 13/00. № и 2012 07079; заявл. 12.06.2012; опубл. 25.12.2012, Бюл. № 24, 2012. – 3 с.